



**„Teadmussiirde pikaajaline programm põllumajanduse, toidu ja  
maamajanduse tegevusvaldkonnas“**

Raamleping nr 222076

Poolaasta aruanne

01. aprill 2021 – 30. juuni 2021

Eesti Maaülikool,  
Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda,  
Eesti Taimekasvatuse Instituut,  
Eesti Toiduainetööstuse Liit,  
Maaelu Edendamise Sihtasutus,  
Mahepõllumajanduse Koostöökogu,  
Põllumajandusuuringute Keskus.

Juuli 2021

## Sisukord

---

<b>Sissejuhatus</b> .....	<b>2</b>
<b>Programmi töökorraldus</b> .....	<b>3</b>
<b>Aja- ja tegevuskava täitmise ülevaade</b> .....	<b>4</b>
<b>Programmi tulemuslikkuse analüüs</b> .....	<b>6</b>
<b>Ettepanekud Tellijale</b> .....	<b>8</b>
Lisa 1. Programmi juhtkogu ja valdkondade nõukogude koosseisud.....	9
Lisa 2. Horisontaalse valdkonna tegevuste ülevaade .....	11
Lisa 3. Ühise põllumajanduspoliitika valdkonna tegevuste ülevaade .....	16
Lisa 4. Mahemajanduse valdkonna tegevuste ülevaade .....	20
Lisa 5. Taimekasvatuse valdkonna tegevuste ülevaade .....	24
Lisa 6. Aianduse valdkonna tegevuste ülevaade .....	28

## Sissejuhatus

---

Teadmussiirde pikaajalise programmi põllumajanduse, toidu ja maamajanduse tegevusvaldkonnas (edaspidi ÜhendPIP) eesmärgiks on olemasolevate teadmiste ja innovaatiliste lahenduste kohta teabe levitamine ning teadmussiirde tegevuste koordineerimine ja korraldamine. Programmi viiakse ellu vastavalt Eesti põllumajanduse ja toidutootmise arenguvajadusele ning erinevate arengukavade eesmärkidele. Korraldatakse teadmussiirde tegevusi, tehes seda erinevaid osapooli kaasates nii otsustusprotsessis, kui tegevuste elluviimisel.

Raamleping nr 222076 sõlmiti 31. märtsil 2021. Programm hõlmab mitmeid valdkondi, hankelepingud ehk tellimused tegevuste teostamiseks sõlmitakse erinevatel aegadel:

1. põllumajanduspoliitika abinõud - 31. märtsil 2021;
2. mahemajandus - 31. märtsil 2021;
3. taimekasvatus - 31. märtsil 2021 ;
4. horisontaalsed teemad - 31. märtsil 2021
5. aiandus - 11. juunil 2021;
6. toit ja toiduohutus - eelnev programm lõppes 30. juuni 2021;
7. ühistegevus - eelnev programm lõppes 30. juuni 2021;
8. loomakasvatus - eelmine programm pole veel lõppenud.

Hanke ühistäitjad on Eesti Maaülikool (edaspidi EMÜ), Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda (edaspidi EPKK), Eesti Taimekasvatuse Instituut (edaspidi ETKI), Eesti Toiduainetööstuse Liit (edaspidi Toiduliit), Maaelu Edendamise Sihtasutus (edaspidi MES), Mahepõllumajanduse Koostöökoda (edaspidi Mahekogu) ja Põllumajandusuuringute Keskus (edaspidi PMK).

Poolaasta aruannet ei kinnitata, see esitatakse Tellijale ja Maaeluministeriumile 30. juuliks 2021 ning saadetakse aruandega hõlmatud tegevusvaldkondade nõukogude ja programmi juhtkogu liikmetele tutvumiseks.

## Programmi töökorraldus

Hanke ühistäitjad on tellimuses esitatud tegevuste elluviimise omavahel jaotanud, iga täitja vastutab enda elluviidavate tegevuste planeerimise ja nõuetekohase läbiviimise eest. Iga ühistäitja vastutada on vähemalt üks teemavaldkond ja samast organisatsioonist on ka valdkonna koordinaator.

Põllumajanduspoliitika abinõude valdkonna juhiks on Angelika Nöps (MES), mahemajanduse valdkonna juhiks on Elen Peetsmann (Mahekoogu), taimekasvatuse valdkonna juhiks on Kaisa Pajusalu (ETKI), toidu ja toiduohutuse valdkonna juhiks Kairi Ringo (Toiduliit), ühistegevuse valdkonna juhiks on Rando Värnik (EMU), aianduse ja loomakasvatuse valdkondade kontaktisikuks on Maire Vimb (EPKK). Lepingu projektijuht ja horisontaalsete teemade kontaktisik on Hanna Tamsalu (PMK).

Programmi elluviimiseks moodustati programmi juhtkogu ja valdkondlikud nõukogud. Nõukogude koosseis on esitatud lisas 1 ja kirjeldatud valdkondade tegevuste ülevaadetes (lisad 2-6). Siin ülevaade moodustatud kogudest lühidalt:

põllumajanduspoliitika abinõud	nõukogu ei moodustata, otsused teeb Tellija;
horisontaalsed teemad	programmi juhtkogu moodustati 16. aprillil, nõukogu elektrooniline koosolek toimus 26. - 30. aprill;
aiandus	nõukogu moodustatud 16. aprillil, nõukogu elektrooniline koosolek toimus 28. mai kuni 4. juuni;
loomakasvatus	nõukogu moodustatud 16. aprillil, koosolek toimub (hilissügisel) pärast Loomakasvatuse PIP lõpetamist.
mahemajandus	nõukogu moodustatud 27. aprillil, nõukogu elektrooniline koosolek 28. aprill kuni 3. mai;
taimekasvatus	nõukogu moodustatud 16. aprillil, nõukogu elektrooniline koosolek toimus 25. mai kuni 1. juuni;
toit ja toiduohutus	nõukogu moodustatud 12. mail, koosolek toimub (ca augustis) pärast Toiduohutuse PIP lõpetamist;
ühistegevus	nõukogu moodustatud 28. aprillil, koosolek toimub (ca augustis) pärast Ühistegevuse PIP lõpetamist;

Projekti ja valdkondade juhtide vahel toimuvad regulaarsed kohtumised, samuti toimuvad ühistäitjate organisatsioonide vahelised regulaarsed koosolekud. Programmi tegevused on avaldatud teemalehel <https://www.pikk.ee/valdkonnad/teadmussiirde-pikaajalised-programmid/uhendpip/>. Projekti sisemine suhtluskanal on veebikeskkonnas Slack.com, kord kuus valmib siseinfokiri.

## Aja- ja tegevuskava täitmise ülevaade

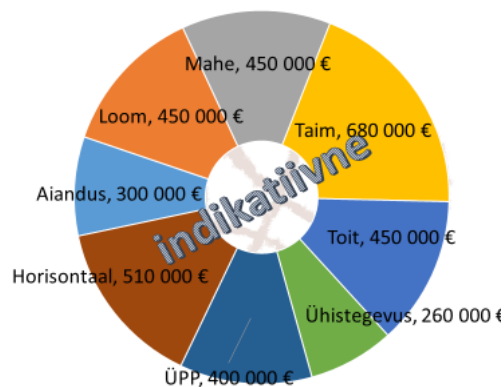
Aasta 2021 kohta on poolaasta aruande koostamise ajaks tellitud **kokku 236 tegevust**<sup>1</sup>. **Tellitud tegevuste kogusumma oli 865 980 eurot**, kuid tegelik väljamakse sõltub tegevuste elluviimisest.

*Hanke läbirääkimiste käigus sai selgeks, et ühispakkujatel on võimalik koos pakkumusega esitada ka oma ettepanekud 2021. aastal tegevuste tellimiseks. Pakkumuse esitamise eelselt toimus mitmeid eelkoosolekuid nõukogude ja juhtkogu potentsiaalsete liikmetega ning kohtumisel arutati läbi programmi korraldus ja võimalike tegevuste teemad. Tegevuste teemade valik oli ette valmistatud erinevate pakkujate koostöös, koosolekute tulemusel neid muudeti ja täiendati. Ühise põllumajanduspoliitika abinõude tegevuste tellimuse esitasid PRIA ja Maaeluministerium.*

- Ühise põllumajanduspoliitika abinõude (edaspidi ÜPP) valdkonnas on tellitud 57 tegevust, sh 55 sündmust ja 2 teabematerjali.
- Mahemajanduse valdkonnas on tellitud 116 tegevust: 94 sündmust (sh 2 õppereisi ja 4 esitlustegevust) ja 22 teavikut (sh 14 videot või videoloengut).
- Taimekasvatuse valdkonnas on tellitud 23 tegevust: 10 sündmust (sh 5 esitlustegevust), 12 teavikut ja taimekaitse monitooringusüsteemi haldamine.
- Aianduse valdkonnas on tellitud 10 tegevust: konverents, 3 infopäeva ja 6 esitlustegevust.
- Horisontaalsete teemade valdkonnas on tellitud 30 tegevust: 23 sündmust, 5 teavikut ja teabesalve analüüs ning haldamine.

**Programmi eelarve (kuni 3,5 miljonit eurot) valdkondade vaheline jaotus** ei olnud Hankija poolt määratud, selle otsustamise õigus on usaldatud programmi juhtkogule. Eelarve jaotus arutati läbi mitmetel ühispakkujate vahelistel aruteludel, juhtkogu eelkoosolekul 10. märtsil ja 16. aprilli veebikohtumisel Maaeluministeriumi esindajatega. Eelarve indikatiivne jaotus kinnitati 30. aprilliks lõppenud juhtkogu elektroonilisel koosolekul.

Ühistäitjad lähtusid eelarve jaotuse ettepaneku puhul nii varasemast kogemusest, lõppeva programmi olemasolust kui valdkonna tulevikuväljavaadetest. Indikatiivse eelarve jaotuse ulatuses on valdkondade nõukogudel autonoomsus tegevuste üle otsustamisel. Eelarvet aastate vahel ette ära ei jagata ning kasutamine sõltuks konkreetse aasta tegevuste hulgast ja (riigihankes esitatud) ühikute maksumustest. Valdkondade nõukogudel on õigus teha juhtkogule ettepanekuid tegevuste elluviimiseks või jaotuse ümber otsustamiseks.



**2021. a esimesel poolaastal (1. aprill kuni 30. juuni) korraldati 27 tegevust** (tabel 1). Tegevuste üksikasjalik kirjeldus on esitatud aruande lisades valdkondade viisi. ÜhendPIP esimese kolme kuu jooksul tehtud tegevuste kohta on PRIA-le esitatud maksetaotluste summa 93 320 eurot ehk 10,8 % kalendriaastaks tellitud tegevuste maksumusest.

<sup>1</sup> Kokku on loetud tegevused lähtuvalt nende sisust. Näiteks teabematerjali koostamine ja trükkimine on aruandes loetud üheks tegevuseks. Seega erineb tegevuste kogus PRIA statistikast.

Tabel 1. ÜhendPIP raames 1.04-30.06.2021 ellu viidud tegevuste loetelu ja osalejate arv.

Valdkond	Tegevuse nimetus	Täitja, kirjeldus või toimumisaeg ja osalejate arv
<b>SÜNDMUSED</b>		
ÜPP	<a href="#">Konsulentide pindalatoetuste infopäev</a>	Infopäeva korraldaja MES. Toimus 06.04.2021 veebis, osalejaid 32
ÜPP	<a href="#">Tootjate pindala- ja loomatoetuste infopäevad, 15 tk</a>	Korraldaja MES koostöös endiste maakondlike nõuandekeskustega  Osalejaid 13-46, keskmiselt 27
Horisontaalne	<a href="#">Piimafoorum 2021</a>	Konverentsi korraldaja EPKK, Toimus 12. mail 2021 veebis, osalejaid 125
Mahemajandus	<a href="#">Mahepõllumajanduslik loomakasvatus</a>	Infopäev välislektoriga, korraldaja Mahekoogu. Toimus 19.05.2021 veebis, osalejaid 161
Mahemajandus	<a href="#">Mahepõllumajanduslik põllukultuuride kasvatus</a>	Infopäev välislektoriga, korraldaja Mahekoogu. Toimus 26.05.2021 veebis, osalejaid 135
ÜPP	<a href="#">Keskkonnasõbraliku majandamise täiendkoolitus</a>	Ühepäevase täienduskoolituse korraldaja MES, koostöös PMKga. Toimus 3.06.2021 veebis, osalejaid 37
Mahemajandus	<a href="#">Mahepõllumajanduslik loomakasvatus</a>	Infopäev välislektoriga, korraldaja Mahekoogu. Toimus 14.06.2021 veebis, osalejaid 117
Aiandus	<a href="#">Vähelevinud puuviljakultuuride tutvustamine</a>	Esitlustegevuse korraldaja EMU, Esitluspäev toimus 29.06.2021 Pollis, osalejaid 19
<b>TEAVIKUD</b>		
ÜPP	<a href="#">Nõuetele vastavus 2021</a>	Korralduse vahendaja MaheKogu Teabematerjal koostati ja avaldati nii trükisena kui elektrooniliselt
Horisontaalne	Programmi materjalide avaldamine ajakirjas "Põllumehete Teataja" –	Korralduse vahendaja EPKK Ajakirjas artikli <a href="#">Loomakasvatavad ja veeseadus</a> avaldamine –juuni 2021
Taimekasvatus	<a href="#">Sordivõrdluskatsete tulemused ja kvaliteet 2020</a>	Väljaandja PMK Elektrooniline artiklite kogumik
Taimekasvatus	Siloseire veebiartiklid	Korraldaja PMK koostöös ETKIga 5 veebiartiklit ( <a href="#">19.05.2021</a> ; <a href="#">26.05.2021</a> , <a href="#">02.06.2021</a> , <a href="#">09.06.2021</a> , <a href="#">17.06.2021</a> )
Taimekasvatus	Taimkahjustajate leviku hoiatus- ja prognoosisüsteem ehk <a href="#">taimekahjustajate monitooring ja I-taimekaitse</a>	Korraldaja ETKI Monitooringusüsteemi haldamine 0,5 poolaasta ehk 3 kuu jooksul

Perioodi jooksul tuleb hallata elektroonilist infokeskkonda ehk teabesalve. Millisena on teabesalve võimalik ja mõistlik rakendada, otsustab programmi juhtkogu. ÜhendPIP esimese kolme kuu jooksul alustati veebilehe [www.pikk.ee](http://www.pikk.ee) täiendamise ning analüüsimisega.

**Järgmisel poolaastal** (juuli kuni detsember) on kavas ellu viia enamuse plaanitud tegevustest, sh kavandame koostada vähemalt ühistegevuse ning toidu ja toiduohutuse valdkondades tegevuste tellimise ettepanekud. Juba kavandatud tegevustes võib olla vajalik muudatusi teha ÜPP

valdkonnas (karjatervise koolitus vm) ning taimekasvatuse valdkonnas (taimekaitse koolitused võõrkeeles). Loodame, et terviseriskide tõttu ei pea planeeritud sündmuseid edasi lükkama või nende formaati muutma. Järgmise kalendriaasta, 2022. a., tegevuste koondamisega alustame augustis/septembris, et olla valmis tellimuste ettepanekute esitamiseks 1. detsembriks.

## Programmi tulemuslikkuse analüüs

*Peatükis esitame programmi tulemuslikkuse analüüsi ehk sihtrühma vajaduste kaardistamise, osalejate tagasiside, koostöö ja AKIS kontseptsiooni jälgimise kirjelduse, vastavalt aruande sisunõuetele.*

2021. aasta esimesel kolmel kuul korraldati 22 sündmust, millel osaleti 1026 korral (keskmine osalejate arv 46,6). Korraldatud sündmused toimusid valdavalt veebis, üks esitlustegevus toimus füüsiliselt. Välja anti kaks teabematerjali, avaldati teavet ühes ajakirjas ning koostati 5 veebiartiklit.



**Sündmuste** tagasiside näitas, et korraldatud sündmused täitsid oma eesmärgi. Ellu viidud sündmuste tagasiside on kirjeldatud aruande lisades iga tegevuse kohta. Suur oli huvi mahepõllumajanduse valdkonna välislektoritega veebis toimunud infopäevade vastu. Veebis toimuvate sündmuste eripäraks ongi suurem osalejate arv, kuid suhteliselt vähene julgus esinejatelt otse küsimusi küsida. Loengutega infopäevi soovitakse edaspidigi veebi teel, samas on pikad päevad (üle 4 ak tunni) veebis väsitavad. Osalejate tagasiside on seni olnud positiivne, välja toodi (välismaise) praktilise kogemuse kasulikkust ja teema käsitlemist erinevate lektorite (nt ametnik ja konsulent) poolt.



**Teabematerjalide** infot jälgitakse järjest enam veebis. Trükitud „Nõuetele vastavus 2021“ vastu pole tootjate huvi kuigi suur. Teabematerjali „Sordivõrdluskatsete tulemus ja kvaliteet“ andmed on esitatud ka interaktiivses [sordivõrdluskatsete andmebaasis](#) PMK veebilehel. Siloseire veebiartiklid on avaldatud pikk.ee uudistena, ÜhendPIP [teavikute nimekirjas](#), PMK ja ETKI veebil, teavitusi jagati ka mõlema asutuse sotsiaalmeedia kanalites. Taimekahjustajate monitooringu väitöödega alustati 30. aprillil, igal nädalal maist juulini uuendatud teave on avaldatud ETKI veebilehe rakendusena (viide sellele on ka [pikk.ee veebis](#)), uudiseid avaldas ETKI Facebook-is.



ÜhendPIP-i sündmustel **osalevad peamiselt** ettevõtete juhid või keskastme juhid. Igal sündmusel soovib osaleda tegevusest huvitatud eraisikuid, kes ei ole seotud programmi sihtgruppi kuuluvate ettevõtetega, ning riiklike asutuste töötajaid. Sündmuste korraldamine osalejaid piiramata on tänu väärt võimalus teavet laiemalt levitada. Programmi tegevused katsid valdavalt põllumajandusega seotud sihtgrupe, toidu tootmise ja töötlemisega tegelevate isikute kaasamine toimub vastava valdkonna tegevuste lisandumisel.



Ühistäitjate esindajad **tutvustavad** ÜhendPIP-i väljaspool konkreetseid tegevusi ja koguvad taustateavet teabevajaduste ning ootuste kohta. Programmi suhtluskeskkonda on loodud eraldi kaust laekunud vajaduste ja ootuste koondamiseks, kuid esimeste kuude jooksul on sinna kogunenud teavet veel vähe.

Tegevuste elluviijad ja valdkondade juhid saavad **teavitusi** oma meililistide kaudu vastava valdkonna teemade vastu huvi üles näidanud inimestele ja erinevate sotsiaalmeedia kanalite

kaudu. Partnerid aitavad kaasa sündmuste vastastikuse teavitamisega. Teave programmi ürituste kohta jõudis avalikkuseni erinevatest kanalitest, mille hulka kuulusid:

- pikk.ee veebileht;
- ühistäitjate veebilehed, sotsiaalmeedia kanalid ja uudiskirjad;
- otseteavitused ühistäitjate meililistide kaudu (varem üritustel osalenute nõusolekul);
- otseteavitused sündmuste sihtgruppi kuuluvate isikutele (nt KSM toetuse taotlejad, mahepõllumajanduse registrisse kantud isikud, konsulendid);
- teavituste edastamine programmi juhtkogu ja nõukogude liikmete poolt;
- ühistäitjate teavituste jagamine teiste organisatsioonide ja sotsiaalmeedia gruppide poolt, (nt [Eesti põllu- ja maamajandus huvilised](#)).



Projekti ja valdkondade juhtide vahel toimuvad regulaarsed kohtumised. ÜhendPIPi ühistäitjatega kohtuti enne programmi käivitamist igal kuul mitu korda, viimane konsortsiumi üldkoosolek toimus 7. juunil virtuaalselt. Üheskoos arutati tellimuse ettepanekute kogumise korraldust ning järgmine kohtumine on kavandatud oktoobrisse, tegevuste kavandi ülevaatamiseks, enne nõukogude ja juhtkogu kohtumisi.

Vastavalt tehnilisele kirjeldusele tuleb programmi elluviimise käigus jälgida teadmussiirde ja innovatsiooni terviksüsteemi **(AKIS) kontseptsiooni** (illustreeriv joonis koostatud Euroopa Komisjoni



materjalide põhjal<sup>2</sup>). *AKIS all mõistetakse sidusat struktuuri ja teadmiste liikumist inimeste, organisatsioonide ja institutsioonide vahel, kes kasutavad ning loovad teadmisi põllumajanduse ja sellega seotud valdkondade jaoks. AKIS-kontseptsiooni rakendamise eelduseks on erinevate osapoolte (s.o uute teadmiste loojad, olemasoleva teadmise levitajad ning teadmiste vastuvõtjad/rakendajad) vaheliste seoste ja osapoolte koostöö väärtustamine.*

ÜhendPIPi terve olemus järgib AKIS kontseptsiooni. Erinevaid AKIS osapooli (põllumajandussaaduste tootjad ja töötajad, teadus- ja koolitusasutused, ametiasutused, nõustajad, meedia) esindavad nii ühistäitjad kui juhtkogusse ja nõukogudesse kaasatud isikud. ÜhendPIPi tegevused teadmussiirde arendamise viiele soovitus<sup>3</sup> gruppide järgi on:

- praktikate tutvustamine – erinevate teadmussiirde tegevuste korraldamine ja nende teavitamine avalikkusele, veebilehe ehk teabesalve täitmine, projekti siseinfokirja levitamine, meeskonna kohtumised;
- mitmekesisus – tegevusi korraldavaid organisatsioone on palju, tegevuste elluviimisesse kaasatakse ka ühistäitjatest erinevad organisatsioone ja esinejaid-autoreid;

<sup>2</sup> EU SCAR AKIS (2019), [Preparing for Future AKIS in Europe](#). Brussels, European Commission.

<sup>3</sup> GFRAS (2012) [Building Knowledge Systems in Agriculture. Five Key areas for Mobilising the Potential of Extension and Advisory Services](#). Position Paper. GFRAS, FAO, IFPRI, WFO, Farming First.



- vastutus kvaliteedi eest – ühistäitjad vastutavad igaüks elluviidava tegevuse eest, sh nõuete ja lektorite valiku põhimõtete järgimise eest, ÜhendPIPi valdkondade koordineerimine ja teabesalve haldamine on jagatud ühistäitjate vahel vastavalt nende pädevustele;
- võimekuse arendamine - valdkondade rakendamine on jagatud ühistäitjate vahel koos kohustusega koondada sihtrühmade teabe vajadusi ja -nõudlust, teavet programmi täitmise edendamise kohta vahetatakse nii regulaarsetel kohtumistel, ühise suhtluskeskkonna kui ka siseinfokirja kaudu;
- stabiilsus – ÜhendPIPi kestus on üle kahe aasta, ühistäitjate vahel on sõlmitud konsortsiumileping koos õiguste ja kohustuste ning rollide kirjelduste ja tegevuste jaotusega.

## Ettepanekud Tellijale

---

Koostöö Tellija esindaja S.Kõuri ja Maaeluministeriumi esindajatega (L.Veeväli, M.Mandel, L.Raska, M. Ruberg) on konstruktiivne ning tõhus.

Ühistäitjad on teinud Maaeluministeriumile ettepaneku üle vaadata ÜPP valdkonna mahepõllumajanduse infopäevade ja algõppe tellimise ühikud, karjatervise koolituse edasilükkamise võimalused ning täpsustada tegevuste korraldamise tähtaegu ja lektoreid. Maaeluministerium on ettepanekuid arvestamas.

Programmi tehnilise kirjelduses on nõutud taimekahjustajate monitooringusüsteemi haldamine ja teabesalve haldamine. Tellijal on õigus nimetada ÜhendPIPi raames ÜPP valdkonna tegevused nõukogusid kaasamata, kuid nimetatud tegevused on teadmata põhjustel jäänud valdkondade osaks. Teeme ettepaneku, et järgmise riigihanke puhul oleks kohustuslikud tegevused selgemalt märgistatud.



## Lisa 1. Programmi juhtkogu ja valdkondade nõukogude koosseisud

<p><b>Programmi juhtkogu</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Andre Veskioja, Eesti Taimekasvatuse Instituut</li> <li>• Aret Vooremäe, Eesti Maaülikool</li> <li>• Hendrik Kuusk, Maaeluministeerium</li> <li>• Kaja Piirfeldt, Eesti Noortalunikud</li> <li>• Katrin Reili, Põllumajandus- ja Toiduamet</li> <li>• <b>Kerli Ats</b>, Eestimaa Talupidajate Keskliit (<b>esinaine</b>)</li> <li>• Leho Verk, Maaelu Edendamise Sihtasutus</li> <li>• Olav Kreen, Põllumeeste ühistu KEVILI</li> <li>• Olavy Sülla, Eestimaa Talupidajate Keskliit</li> <li>• Merit Mikk, Mahepõllumajanduse Koostöökogu</li> <li>• Pille Koorberg, Põllumajandusuuringute Keskus</li> <li>• Raimond Strastin, Aiandusliit</li> <li>• Roomet Sõrmus, Eesti Põllumajandus- Kaubanduskoda</li> <li>• Siim Tiidemann, Maaeluministeerium</li> <li>• Sirje Potisepp, Eesti Toiduainetööstuse Liit</li> <li>• Tanel Bulitko (asendusliige Jane Mättik), Eesti Tõuloomakasvatatajate Ühistu</li> </ul>	
<p><b>Taimekasvatuse nõukogu</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Airi Külvet, Puutsa talu</li> <li>• Andrus Rahn, PMK</li> <li>• Arnold Pastak, Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool</li> <li>• Eva Tuusis, konsulent, Sanna Põllumees</li> <li>• Kaisa Pajusalu, ETKI</li> <li>• Kalle Hamburg, Eestimaa Talupidajate Keskliit</li> <li>• Karl Aru, Kruusi POÜ, Eesti Noortalunikud, Järvamaa Kutsehariduskeskus</li> <li>• <b>Madis Ajaots</b>, Rannu Seeme (<b>esimees</b>)</li> <li>• Meelis Värnik, Põllumeeste ühistu KEVILI</li> <li>• Mikk Tagel, Eesti Seemneliit</li> <li>• Riina Pärtel, Põllumajandus- ja Toiduamet,</li> <li>• Roomet Sõrmus, EPKK</li> <li>• Tarvo Järve, Maaeluministeerium</li> <li>• Toomas Tõrra, EMU</li> </ul>	<p><b>Mahemajanduse nõukogu</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Airi Külvet, Puutsa talu, Liivimaa Lihaveis</li> <li>• Airi Vetemaa, Eesti Mahepõllumajanduse SA</li> <li>• Ander Konks, Peri mahemõis, Maheklaster</li> <li>• <b>Elen Peetsmann</b>, EMU (<b>esinaine</b>)</li> <li>• Ell Sellis, Väike-Hauka talu, Eesti Lamba- ja Kitsekasvatatajate Liit</li> <li>• Indrek Šeiko, Inpema OÜ, Mahetootjate nõu- ja Jõukoda, Eestimaa Talupidajate Keskliit</li> <li>• Jaan Kiider, Riido Õkotalu</li> <li>• Karin Zereen, Põllumajandus- ja Toiduamet</li> <li>• Karli Sepp (asendusliige Priit Penu), PMK</li> <li>• Krista Kanniste, OÜ Wilawander</li> <li>• Lauri Bobrovski, Sirloin, Äntu Mõis</li> <li>• Lilia Kulli, konsulent</li> <li>• Marika Ruberg, Maaeluministeerium</li> <li>• Merit Mikk, MaheKogu</li> <li>• Roomet Sõrmus, EPKK</li> <li>• Tauno Tattar, Tammistu Agro, TÜ WiruWili</li> </ul>
<p><b>Aianduse nõukogu</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Helen Kaskema, Kindel Käsi</li> <li>• Indrek Teder, Baltic Agro</li> <li>• Ingrid Bender, ETKI</li> <li>• Janek Lass, Koorti Kõõgiviljad</li> <li>• Jüri Laur, Eestimaa Talupidajate Keskliit</li> <li>• Kadri Karp, EMU</li> <li>• Lauri Kasvand, Halika Õunatalu</li> <li>• Margus Vahtramäe, Kanepi Aiand</li> <li>• Marika Arula, Põllumajandus- ja Toiduamet</li> <li>• Renata Tsaturjan, Maaeluministeerium</li> </ul>	<p><b>Toidu ja toiduohutuse nõukogu</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Anneli Tuvike, Maaeluministeerium</li> <li>• Annemari Polikarpus, Eestimaa Talupidajate Keskliit</li> <li>• Edgar Lepman, Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool</li> <li>• Kairi Ramjalg, Põllumajandus- ja Toiduamet</li> <li>• Kristina Marran, EMU</li> <li>• Malle Mägi, OÜ Saaremaa Lihetööstus</li> <li>• Meeli Lindsaar, EPKK</li> </ul>

<ul style="list-style-type: none"> <li>• Roomet Sõrmus, EPKK</li> <li>• <b>Triin Luksepp</b>, konsulent (<b>esinaine</b>)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Reve Lambur (asendusliige Katrin Idla), PMK</li> <li>• Sirje Potisepp, Toiduliit</li> <li>• Uno Kaldmäe, Eesti Leivaliit</li> <li>• Valdis Noppel, AS Saaremaa Piimatööstus</li> <li>• Veljo Ipits, AS Salvest</li> </ul>
<p><b>Loomakasvatuse nõukogu</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Anneli Härmson, Põllumajandus- ja Toiduamet</li> <li>• Enno Piisang, Maaeluministeerium</li> <li>• Jane Mättik, Eesti Lihaveisekasvatajate Selts</li> <li>• Karoliina Post, Eestimaa Talupidajate Keskliit</li> <li>• Liina Jürgenson, Maaeluministeerium</li> <li>• Marika Oeselg, Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool</li> <li>• Marko Kass, Eesti Maaülikool</li> <li>• Peeter Vahtramäe, Linnukasvatajate Selts</li> <li>• Roomet Sõrmus, EPKK</li> <li>• Tanel Bulitko, Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistu</li> <li>• Ulve Märtsen (asendusliige Timo Vunder), Eesti Tõusigade Aretusühistu</li> <li>• Vallo Seera, Eesti Lamba- ja Kitsekasvatajate Liit</li> </ul>	<p><b>Ühistegevuse nõukogu</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Alo Põldmaa, TÜ Talukartul</li> <li>• Hanna Tamsalu, PMK</li> <li>• Helen Kaskema, Eesti Aiandusliit, Kindel Käsi OÜ</li> <li>• Jaak Läänemets, Põllumeeste ühistu KEVILI</li> <li>• Janeli Tikk, Maaeluministeerium</li> <li>• Kalle Hamburg, Eestimaa Talupidajate Keskliit</li> <li>• Leho Verk, MES</li> <li>• Merit Mikk, MaheKogu</li> <li>• Rando Värnik, EMU</li> <li>• Roomet Sõrmus, EPKK</li> <li>• Sulev Mölder, SCE E-Piim, OÜ Orgita Põld</li> <li>• Tanel-Taavi Bulitko, Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistu</li> <li>• Tarmo Lehiste, Eestimaa Piimatootjate Ühistu, TÜ EPIKO</li> <li>• Ulvi Ingver, Põllumajandus- ja Toiduamet</li> </ul>

## Lisa 2. Horisontaalse valdkonna tegevuste ülevaade

Horisontaalsete teemade juurde kuuluvad tegevused, mis on muude valdkondade ülesed (nt teabesalv ja keskkonna-teemad) või mida ei ole võimalik valdkondadesse paigutada tehnilistel põhjustel. Horisontaalsete teemade kohta sõlmiti hankeleping raamlepinguga samal päeval 31. märtsil 2021. Valdkonna koordineerimise eest vastutab hanke juhtpartner, Põllumajandusuuringute Keskus (PMK).

### Teemade valik

Hanke läbirääkimiste käigus sai selgeks, et ühispakkujatel on võimalik koos pakkumusega esitada ka oma ettepanekud 2021. aastal tegevuste tellimiseks. PMK kutsus 10. märtsil 2021. a kokku programmi juhtkogu potentsiaalsed liikmed ning kohtumisel arutati läbi programmi korraldus, eelarve indikatiivne jaotus ning võimalike tegevuste teemad. Tegevuste teemade valik oli ette valmistatud erinevate pakkujate koostöös, koosoleku tulemusel lisandus mitmeid tegevusi veel (vt joonis 1 ja tabel 2).

Teema	Sisu selgitus
Teabesalv	Veebilehe <a href="http://www.pikk.ee">www.pikk.ee</a> analüüs; Teabesalve haldamine, sh <a href="http://www.toiduteave.ee">www.toiduteave.ee</a>
Ettevõtlus	<ul style="list-style-type: none"> <li>Finantsaruandlus, selle tõlgendamine;</li> <li>Käibekapitali juhtimine; Ettevõtete finantseerimine; jmt</li> <li>Põllumaa ostu finantseerimine</li> <li>Tootearendus</li> <li>Investeeringute tasuvusanalüüs</li> </ul>
Oskused (lisatud koosolekult)	<ul style="list-style-type: none"> <li>Inimeste sotsiaalne juhtimine, sotsiaalsed oskused, vaimne tervis</li> <li>Noorte põllumajandusjuhtide väljaõpe „Liidrite kool“</li> </ul>
Konverentsid	<ul style="list-style-type: none"> <li>Piimafoorum 12. mai 2021</li> <li>Digipööre Eesti põllumajanduses</li> <li>Süsinikuneutraalne farm</li> </ul>
Infokiri - ajakiri	<ul style="list-style-type: none"> <li>materjalid ajakirjas "Põllumehe teataja," + EPKK uudiskiri</li> <li>Temaatiline infokiri</li> </ul>
Turundamine	Turundamine sotsiaalmeedias
Keskkond	<ul style="list-style-type: none"> <li>Ökosüsteemi teenused</li> <li>Abiks töötlejale (sh mahe)</li> <li>Biomajandus, bioressursside väärindamine ja ärimudelid</li> </ul>

Joonis 1. Horisontaalsete tegevuste temaatiline jaotus.

Programmi elluviimiseks on moodustati PMK direktori käskkirjaga programmi juhtkogu 16. aprillil 2021. Juhtkogusse kuulub 16 liiget, koosseis on esitatud [lisas 1](#). Nõukogu töökorra, esimehe ja valdkonna eelarve ametlikuks kinnitamiseks toimus nõukogu elektrooniline koosolek 26. aprill kuni 30. aprill 2021.

### Tegevuste elluviimine

**Aasta 2021 kohta on poolaasta aruande koostamise ajaks horisontaalses valdkonnas tellitud kokku 30 tegevust (tabel 2): 23 sündmust, 5 teavikut ja teabesalve analüüs ning haldamine. Tellitud tegevuste kogusumma oli 174 550 eurot, kuid tegelik väljamakse sõltub tegevuste elluviimisest.**

Tabel 2. Ülevaade 2021. a tellitud tegevustest ja perioodil ellu viidud tegevustest.

Tegevuse nimetus pakkumuse vormilt	Tellimuse sisu selgitus / tegevuse pealkiri	Tellitud kogus, täitmine
<b>KONVERENTSID</b>		
Konverents mitme välislektoriga	<a href="#">Piimafoorum 2021</a>	Korraldaja EPKK. <b>Toimus 12. mai 2021 veebis</b>
Konverents mitme välislektoriga	Digipööre Eesti põllumajanduses	1, korraldaja EPKK
Konverents mitme välislektoriga	Süsinikuneutraalne tootmine	1, korraldaja EMU
<b>INFOPÄEVAD</b>		
Infopäev veebis lektoritasuga	Põllumaa ostu finantseerimine Ettevõtete finantseerimine ja negatiivse omakapitali taastamine	1, korraldaja MES 2, korraldaja MES
Infopäev 6 ak tundi, 10-30 in	Finantsaruandlus ja selle tõlgendamine Investeeringute tasuvusanalüüs Käibekapitali juhtimine Tootearenduse suurendamise võimalused	1, korraldaja MES 1, korraldaja MES 1, korraldaja MES 1, korraldaja MES
Infopäev veebis lektoritasuga	Turundus sotsiaalmeedias	2, korraldaja MaheKogu
Infopäev veebis lektoritasuga	Inimeste sotsiaalne juhtimine	1, korraldaja PMK <b>toimub 30. august 2021</b>
Infopäev ettevõtte küllastusega, 6 ak tundi, 10-30 in	Ökosüsteemi teenused põllumajanduses	2, korraldaja MaheKogu
<b>TÄIENDUSKOOLITUSED</b>		
Ühepäevane täienduskoolitus	Tootmisriskide juhtimine Investeeringute tasuvusanalüüs Tootearenduse võimekuse suurendamine Biomajandus, bioressursside väärimine ja ärimudelid	1, korraldaja MES 1, korraldaja MES 1, korraldaja MES 2, korraldaja MES
Ühepäevane täienduskoolitus	Sotsiaalsed oskused ja vaimse tervise säilitamine	2, korraldaja PMK
40-tunnine täienduskoolitus	Noorte põllumajandusjuhtide väljaõpe "Liidrite kool"	1, korraldaja PMK koostöös ETKL-iga
<b>TEABEMATERJALID, ELEKTROONILISED VÄLJAANDED</b>		
Artiklid ajakirjas	Programmi materjalide avaldamine ajakirjas "Põllumehe teataja"	<b>3 tk</b> <b>Täitmisel</b> , esimene artikkel ilmus juuni 2021
Regulaarne infokiri	Iganädalane uudiskiri, sügisest	1, korraldaja EPKK
Infokiri, üks number, koostamine + trükk	Temaatiline infokiri (6-12 lk) Temaatilise infokirja trükkimine	1, korraldaja PMK koostöös ETKL jt
Uue materjali lehekülg	Abiks väiketootlejale (sh mahetootmine)	20 lk, korraldaja MaheKogu
Teabesalve haldamine	Teabesalve haldamine aastal 2021, sh <a href="http://www.toiduteave.ee">www.toiduteave.ee</a>	0.75 tk ehk 9 kuud <b>Täitmisel</b> , korraldaja PMK koos kõigi ühistäitjatega
Teabesalve analüüs	Veebilehe pikk.ee analüüs, teabesalvena rakendamise jaoks	<b>Täitmisel</b> , korraldaja PMK, tähtaeg 1. oktoober 2021

## Konverents Piimafoorum 2021

Toimus 12. mail 2021 veebis, korraldajaks oli EPKK. Tulenevalt terviseriskidest otsustati konverents korraldada vaid veebipõhisena ja algselt kavandatust väiksema eelarvega.

**Osalejate arv:** 125 (põllumajandustootjad ja -töötajad, koostööpartnerid EMÜst, ETKIst, Maaeluministeriumi ja selle allasutuste ametnikud jne). Registreerunud huvilisi oli 178.

**Eesmärk:** Eestis on piimatootmiseks head eeldused – sobilikud looduslikud tingimused, kõrge produktiivsusega piimakarjad, mitmekesise struktuuriga piimatöötlemise sektor, paindlik tootearendustegevus ja hea tehnoloogiline varustus.

Iga-aastastel foorumitel kajastame tootjatele ja töötajatele vajalikke ja päevakajalisi teemasid. Piimafoorum jagunes kaheks teemaplokiks – **esimene** osa päevast keskendus turuülevaatele, teadusarendustegevusele ja majandusnäitajatele ning **teine** pool päevast keskendus suuresti maressursi kasutamisele piimatootmiseks ja sellest tulenevatele väljakutsetele.

**Ürituse info veebilehel:** <https://epkk.ee/12-05-2021-epkk-piimafoorum-2021/> ja <https://www.pikk.ee/sundmus/piimafoorum-2021/>. Piimafoorum on järelvaadatav, ettekanded on avaldatud EPKK veebilehel. Teemaatiline artikkel ilmus [põllumajandus.ee](http://põllumajandus.ee) veebilehel 12. mail, konverentsi [Facebook teavitust](#) jagati sotsiaalmeedias seitsmel korral.

**Lektorid:** [Christophe Lafougere](#) – GIRA consultancy & research, [Patrick Charlton](#) - Alltech Europe / Alltech Coppens, [Lisa Fast](#) - [Livestock Water Recycling](#), Ants-Hannes Viira – EMÜ, Margus Lepp - Agrone Grupp, Jaanus Murakas - AS E-Piim Tootmine, Marko Gorban – Maaeluministerium.

**EPKK PIIMAFOORUM 2021**  
12. mail 2021 veebis

**Põllumajanduskoda**  
Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda

**URMAS KRUISE**  
Maaeluminister

**PILLERIN PUSKAR**  
Alltech Baltic

**CHRISTOPHE LAFOUGERE**  
GIRA

**PATRICK CHARLTON**  
Alltech Europe / Alltech Coppens

**LISA FAST**  
Livestock Water Recycling

**ANTS-HANNES VIIRA**  
EMÜ Majandus- ja sotsiaalinstituut

**MARGUS LEPP**  
Agrone Grupp Vändra AS

**JAANUS MURAKAS**  
AS E-Piim Tootmine

**MARKO GORBAN**  
Maaeluministerium

Eestis on piimatootmiseks head eeldused – sobilikud looduslikud tingimused, kõrge produktiivsusega piimakarjad, mitmekesise struktuuriga piimatöötlemise sektor, paindlik tootearendustegevus ja hea tehnoloogiline varustus. Piimafoorum jaguneb kaheks teemaplokiks – esimene osa päevast keskendus turuülevaatele, teadusarendustegevusele ja majandusnäitajatele ning teine pool päevast keskendub suuresti maressursi kasutamisele piimatootmiseks ja sellest tulenevatele väljakutsetele.

**Sisu /teemad:** Üldine majanduskeskkond bioringmajandus; 2021. a. toimunud ülemaailmse söödauringu tulemustest; Jätkusuutlik, vastutustundlik ja ressursse säästev piimatootmine; Piima kvaliteedinäidike majanduslik ülevaade; Muld – taim – lehm – piim / Agronoomia; Piimanduse tulevik töösturi silmade läbi; Kuidas toetatakse kliimaeesmärkide elluviimist? Erinevad toetused piimandusele.

Konverents toimus vastavalt planeeritud päevakavale ja täitis oma eesmärgi. Toimunust koostati ülevaateartikkel [Tänavusel Piimafoorumil mindi tagasi piimatootmise juurte juurde](#). Piimafoorum on järelvaadatav, EPKK veebilehe kaudu.

### **Tagasiside:**

Kirjalikku tagasisidet (osalejatele saadeti pärast toimumist tagasiside vormi link) andis kahjuks ainult 18 osalejat. Hinnang lektoritele ja ettekannete sisule oli pigem „väga hea“ ja „hea“, paar vastajat andis hindeks ka „rahuldava“. Soovid edasiseks (teemade valik oli ette antud):

- Ressursside tõhustamine ja uued tehnoloogiad – 12 vastajalt;
- Põllumajanduse süsinikujalajälje hindamine – 10 vastajalt;





Velvet OÜ professionaalne hinnang; 2) meeskonnatöö veebi kasutajate-ekspertidega; 3) hinnangute koondamine ja seostamine Euroopa teabesalvede arendamise kavanditega. Hinnangute kogumiseks saadeti ÜhendPIPiiga seotud isikutele veebiküsitlus, vastuseid kogunes 11. Nõusoleku meeskonnas kaasa töötada on andnud 14 eksperti, analüüs valmib augustis. Analüüsi lisatakse ka ülevaade veebilehe pikk.ee kasutamise analüütikast (klikkimiste hulk).

Teabesalve pidevaks haldamiseks on PMK värvanud kaks uut töötajat ja veebi täiendamiseks on andnud nõusoleku kõik ühistäitjad. Haldamise ülesanne tähendab nii sündmuste kui ettekannete ja materjalide sisestamist, olemasoleva materjali lisamist kui uute tekstide loomist. Veebilehe [www.toiduteave.ee](http://www.toiduteave.ee) haldamine lisandub ÜhendPIPi tegevustesse alates juulist 2021, kuna Toiduohutuse PIP lõpetas tegevused 30. juuniks 2021.

Alates 1. aprillist on teabelehe haldamise raames veebilehel [www.pikk.ee](http://www.pikk.ee) tehtud järgmist:

- loodud ÜhendPIPi alamleht ja täidetud see programmi kirjelduse, juhtkogu ja nõukogude koosseisu ning tegevuste loeteluga;
- sisestatud ÜhendPIPi 27 ellu viidud ja 12 kavandatud sündmuse teavitused kalendrisse, laetud üles ettekandeid, sh avaldatud uudisena „[Pindalatoetuste-infopäevad-toimuvad-23-aprillist-kuni-1-maini-2021-a](#)“;
  - alates juunist toimib kalendri sisene osalejate eelregistreerimise võimalus (registreerimise moodul loodud nõuandeteenuste hanke tegevusena);
- sisestatud viis siloseire artiklit: ([19.05.2021](#); [26.05.2021](#), [02.06.2021](#), [09.06.2021](#), [17.06.2021](#)) ning artikkel [Loomakasvatajad ja veeseadus](#), laetud üles väljaantud teabematerjalid ([Nõuetele vastavus 2021](#) ning [Sordivõrdluskatsete tulemused ja kvaliteet 2020](#))
- õpitud veebilehe administreerimiskeskonna (WordPress) võimalusi ning selle käigus sisestati või täiendati temaatilisi artikleid ja lehti, näiteks:
  - [Loomakasvatuse-keskkonnamoju-hindamisest](#) (14. juuni maheinfopäeva kohta, koostatud PMK poolt);
  - [Piimatootmise-juurte-juurde](#) (korraldatud Piimafoorumi kohta, koostaja EPKK);
  - [Sõnnikumajandus](#) (maainfo.ee veebis 2019 avaldatud artikli põhjal, lisateabe esitamise viiside katsetamine);
  - [Piimaklastri-iseoppepäev](#) (innovatsiooniklastri soovitud materjal);
  - [Mullaerosiooni-kaardirakendus](#) (PMK pressiteade);
  - [ühistegevuse kirjandus](#) (lingitavate fotode galerii katsetamine);
  - [Taimekaitse-nouandesusteem-2021](#) (ETKI koostatud ja Maaeluministeriumile esitatud kirjelduse põhjal);
- kontrollitud ja parandatud 247 mittetöötavat linki (Veateated olid enamuses seotud PRIA ja ETKI veebilehtede uuendamisega. PIKK-i sisestatud pressiteadetes olnud linkidele uusi vasteid ei otsitud, sisulehtedel olnud linkidele leiti sobivad vasted);
- sisestatud sündmustele ja uudistele märksõnu (märksõnade moodul loodud nõuandeteenuste hanke tegevusena), sisestatud postitustele ja lehtedele SEO märksõnu (varem vähekasutatud funktsioon), katsetatud otsingumootori toimimist.

Veebilehe pikk.ee analüüs ja teabesalve haldamise täielikum kirjeldus esitatakse programmi aastaaruandes.



### Lisa 3. Ühise põllumajanduspoliitika valdkonna tegevuste ülevaade

Ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) abinõud on erinevad põllumajanduslikud abinõud, mis hõlmavad temaatiliste seaduste kohaseid abinõusid, ning on kooskõlas Ühise põllumajanduspoliitika strateegiakava eesmärkidega. ÜPP teemade kohta sõlmiti hankeleping raamlepinguga samal päeval 31. märtsil 2021. Valdkonna koordineerimise eest vastutab Maaelu Edendamise Sihtasutus (MES). ÜPP teemad ja üksikasjad esitab täitmiseks Tellija koostöös Maaeluministeriumiga (vt joonis 2 ja tabel 3).

Teema	Tegevuse vorm
Pindala- ja loomatoetus nõuetele vastavus	Konsulentidele + Infopäevad maakondades (15) Nõuetele vastavuse <u>trükis</u>
Mahepõllumajandus	Mahe algõpe (5), mahe infopäevad (2)
Keskkonnasõbralik M veekaitse	KSM täiend- (1), algkoolitus (1+5), KS aiandus (1) piirkondlik veekaitsetoetus (1 koolitus), NTA veekaitse (2 ip)
Muld	Mullapäeva konverents, Mulla ABC <u>trükis</u> , Muldade heaperemehelik majandamine (4 koolitust)
Metsandus	Metsainvesteeringud (3), riiklik infopäev (1)
Investeeringutoetused	Tulemuslikkus M4.1 (1), Noorte meede (1), ettevõtluspäev
Karja- ja loomatervis	260h täienduskoolitus, loomatervisse õigusaktid (5)
Tarneahel	Geograafiline tähis (1)

Joonis 2. ÜPP tegevuste temaatiline jaotus.

**Aasta 2021 kohta** on poolaasta aruande koostamise ajaks ÜPP valdkonnas tellitud kokku **57 tegevust, sh 55 sündmust ja 2 teabematerjali**. Tellitud tegevuste kogusumma on **146 830 eurot**, kuid tegelik väljamakse sõltub tegevuste elluviimisest.

Tabel 3. Esimesel poolaastal (1. aprill kuni 30. juuni) ellu viidud tegevused

Tellimuse sisu selgitus / tegevuse pealkiri	Täitja, kirjeldus
<b>INFOPÄEVAD</b>	
Konsulentide pindalatoetuse infopäev	Korraldaja MES, <b>toimus</b> 6. aprillil veebis.
Tootjate pindala- ja loomatoetuste infopäev	15 tk, korraldaja MES koos endiste maakondlike nõuandekeskustega. <b>Toimusid</b> 23.04-01.05
Metsanduse riiklik infopäev	Korraldaja EPKK, tellitud IV kvartaliks
M 8 Investeeringud metsaala arengusse ja metsade elujõulisuse parandamisse	3 tk, korraldaja EPKK, III kv
Loomatervisse alased uued õigusaktid	5 tk, korraldaja EPKK III-IV kv
Veekaitse kohustused ja vajadused	2 tk, korraldaja EPKK, IV kv
Maapiirkonnas ettevõtlusalase teadlikkuse tõstmise üritused ettevõtluspäevade raames.	1tk, korraldaja MES, III-IV kv
M 4.1 "Põllumajandusettevõtja tulemuslikkuse parandamise investeeringutoetus"	1 tk, korraldaja MES, III-IV kv
EL-i kvaliteedikavade geograafiline tähis (GT), kaitstud päritolunimetus (KPN), kaitstud geograafiline tähis (KGT) ja garanteeritud traditsiooniline toode infopäev	1 tk, korraldaja EPKK, <i>kavandatud ajakava muutmine: tähtaeg II poolaasta</i>
M 6.1 Noorte põllumajandusettevõtjate tegevuse alustamine	1 tk, korraldaja MES, III kv
Mahepõllumajanduse infopäevad	2 tk, korraldaja MaheKogu, <i>kavandatud ajakava muutmine: tähtaeg II poolaasta</i>

Tellimuse sisu selgitus / tegevuse pealkiri	Täitja, kirjeldus
Mahepõllumajanduse algõpe	5 tk, korraldaja MaheKogu, <i>kavandatud ajakava muutmine: tähtaeg II poolaasta, infopäevade ühiku kestuse muutmine (3 tunni asemel 6 ak tundi)</i>
<b>KONVERENTS</b>	
Mullapäev	Korraldaja EMU, toimub traditsiooniliselt detsembris
<b>TÄIENDUSKOOLITUSED</b>	
Keskkonnasõbraliku majandamise täienduskoolitus	Korraldaja MES koostöös PMKga. <b>Toimus 03. juuni 21</b>
Keskkonnasõbraliku majandamise algkoolitus	1+5 tk, korraldaja MES, IV kv
Keskkonnasõbraliku aianduse koolitus	1 tk, korraldaja MES, IV kv
Muldade heaperemehelik majandamine	1+3 tk, korraldaja EMU, III-IV kv
Piirkondliku veekaitsetoetuse koolitus	1 tk, korraldaja EMU, IV kv
Karjatervis, veterinaararstide koolitus	1 tk, korraldaja EMU, <b>tellimus muutmisel, jääb ära</b>
<b>TEABEMATERJALID</b>	
Nõuetele vastavus 2021	Väljaandmise korraldaja MaheKogu, <b>tehtud</b> , tiraaž 750 eks, 44 lk
Mulla ABC - mulla struktuursus	Väljaandmise korraldaja EMU, 16 lk, ilmub detsembris, tiraaž 750 eks

### Konsulentide pindalatoetuste infopäev

Toimus 06. aprillil 2021 veebis (Zoom), korraldajaks oli MES.

**Osalejate arv:** 32 inimest

**Eesmärk:** Kajastati pindala- ja loomatoetuste (üle 20 toetuskeemi) infot, sh iga-aastaseid muudatusi. Oluline on, et konsulendid saaksid infot otseallikast ja vastused kõigile küsimustele. Seepärast on oluline, et infopäeval osaleksid kõik pindala- ja loomatoetuste ettevalmistajad ning kontrollidega seotud inimesed erinevatest asutustest. Info peab olema kättesaadav kõigile põllumajandusnõustajatele.

**Ürituse info veebilehel:** <https://www.pikk.ee/sundmus/konsulentide-infopaev/>

**Lektorid:** Reno Paju (MEM otsetoetuste büroo), Martti Mandel ja Marika Ruberg (MEM põllumajanduskeskkonna büroo ja taimetervise osakond), Tauno Taska, Kadri Pärnpuu ja Liina Peetsu (PRIA otsetoetuste osakond); Livi Rooma (PMK põllumajandusseire ja uuringute osakond), Kätlin Tedrema ja Vivian Parts (PRIA otsetoetuste osakond).

**Sisu /teemad:** Muudatused otsetoetuste määruses; Muudatused keskkonnatoetuste määrustes; Mida õppida 2020. a. taotluste menetlemisest; 2020. aasta MAK hindamise uuringu maakasutuse analüüs; e-PRIA tutvustus.

**Tagasiside:** Osavõtjatelt tagasisidet ei küsitud, kuna tegu oli nõ kohustusliku infopäevaga neile, kes soovisid anda sel aastal pindala- ja loomatoetustega seotud nõuannet ja neile, kes korraldasid infopäevi taotlejatele. Ürituse lektorid ning kaetud teemad olid ette antud tellimuses.

### **Tootjate pindala- ja loomatoetuste infopäevad 15 tk**

Toimus 23. 04.2021 kuni 01.05.2021 veebis (Zoom), korraldajaks oli MES.

#### **Osalejate arv:**

Harjumaa, 23.04.2021, osalejaid 24;  
Jõgevamaa, 23.04.2021, osalejaid 24;  
Läänemaa, 24.04.2021, osalejaid 32;  
Valgamaa, 25.04.2021, osalejaid 25;  
Ida-Virumaa, 26.04.2021, osalejaid 28;  
Tartumaa, 26.04.2021, osalejaid 42;  
Võrumaa, 27.04.2021, osalejaid 46;  
Pärnumaa, 27.04.2021, osalejaid 27;  
Järvamaa, 28.04.2021, osalejaid 20;  
Põlvamaa, 28.04.2021, osalejaid 13;  
Raplamaa, 29.04.2021, osalejaid 31;  
Viljandimaa, 29.04.2021, osalejaid 23;  
Lääne-Virumaa, 30.04.2021, osalejaid 27;  
Hiiumaa, 30.04.2021, osalejaid 16;  
Saaremaa, 1.05.2021, osalejaid 22.

**Eesmärk:** Kajastada pindala- ja loomatoetuste (üle 20 toetuskeemi) infot, sh iga-aastaseid muudatusi. Infopäeva sihtrühm on pindala- ja loomatoetuste taotlejad.

**Ürituse info veebilehel:** <https://www.pikk.ee/pindalatoetuste-infopaevad-toimuvad-23-aprillist-kuni-1-maini-2021-a/>, ja iga kalendripäeva kohta pikk.ee kalendris eraldi sündmusena.

**Lektorid:** konsulendid, kes osalesid 06. aprill 2021 toimunud pindalatoetuste infopäeval ning kes osutavad nõustamisteenuseid vastavas maakonnas.

**Sisu /teemad:** Muudatused otsetoetuste määruses; Muudatused keskkonnatoetuste määrustes; Mida õppida 2020. a. taotluste menetlemisest; e-PRIA tutvustus. Infopäevade esimese poole teemad ei sõltunud piirkonnast, kuid teise poole teemade puhul keskenduti konkreetse maakonna näidetele ja kaartidele.

**Tagasiside:** Tagasisidet andis kokku 129 inimest. Tagasisidet anti kõigi infopäevade kohta. Hinnangut sai anda 5-palli süsteemis, kus 5 oli kõige kõrgem ja 1 kõige madalam hinne. Infopäeva korraldust hinnati keskmise hindega 4,64. Hinnang lektoritele oli 4,71. Lisaks küsisime ka, et kas infopäev oli teile kasulik, mis sai keskmise hinde 4,52.

### **Keskkonnasõbraliku majandamise (KSM) täiendkoolitus**

Toimus 03. juunil 2021 veebis, korraldajaks oli MES koos PMK-ga.

**Osalejate arv:** 37 inimest

**Eesmärk:** Koolitus olemasolevate KSM taotlejatele keskkonnateadlikkuse suurendamiseks. Koolituse kestus vähemalt 6 akadeemilist tundi.

**Ürituse info veebilehel:** <https://www.pikk.ee/sundmus/ksm-koolitus2021/>

**Lektorid:** Priit Penu, Karli Sepp (PMK), Tago Holsting

**Sisu /teemad:** Muld kui põllumehe tootmisvahend; Vahe- ja haljasväetiskultuurid ja nende tähtsus, huumuse kalkulaator; Mesilased – kasulikud, kuid haavatavad putukad. QuESSA projekti tulemused; Arutelu, kokkuvõte, praktiline ülesanne/eksam.

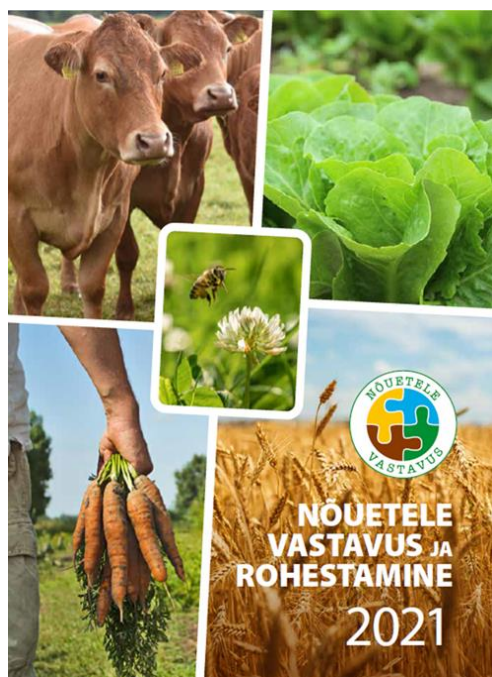
**Tagasiside:** Tagasisidet andis kokku 10 inimest. Hinnangut sai anda 5-palli süsteemis, kus 5 oli kõige kõrgem (väga hea) ja 1 kõige madalam hinne (väga halb). Infopäeva korraldust hinnati keskmise hindega 4,7. Hinnang lektoritele oli 4,7. Lisaks küsisime ka, et kas koolitus andis teile igapäevases töös vajalikke teadmisi ja oli kasulik, mis sai keskmise hinne 4,3. Tagasiside andjad said teha ka ettepanekuid teemade osas, mida võiks edaspidi käsitleda.

Ettepanekud olid järgmised:

- põllumajandust puudutav veeseaduse osa;
- mahe köögiviljakasvatuse ja nende vahekultuurid;
- erinevad looduslikud leheväetised jne;
- uued tehnoloogiad taimekaitses.

### Teabematerjal “Nõuetele vastavus 2021”

Teabematerjali väljaandmise eest vastutas Mahepõllumajanduse Koostöökogu, tegevuse elluviija oli Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskus. Materjali tekstide kokkupanek toimus aprillis 2021. Ametliku kooskõlastuse sai teabematerjali sisu ja kujundus 29. aprillil 2021, materjali trükkimine toimus mais. Materjal avaldatud pikk.ee-s teemalehel [Nõuetele vastavus](#), ÜhendPIP [teavikute nimekirjas](#) ja selle alusel uuendati ka teemalehe sisu.



Materjalis parandati õigusaktide muudatustega seotud tekstiosad ja viited ning tehti riigiasutuste nimede ja ülesannete muutustest tulenevad parandused. Samuti tehti muudatusi tekstide loetavuse ja arusaadavuse parandamiseks. Tekstide parandamisse panustasid Maaeluministeeriumi ametnikud, täiendusi ja parandusi tegid ka Airi Vetemaa ja Merit Mikk. Osaliselt vahetati välja kaanefotod.

Trükiti 750 eksemplari, nende jagamisel on lähtutud jaotuskavast. Seda on jagatud mitmetel infopäevadel ja kavas on jagada veel tulevastel infopäevadel.

Tootjate poolt huvi trükitud materjali vastu pole olnud kuigi suur, ollakse valmis tutvuma ka veebis oleva materjaliga. Trüki puhul teeme ettepaneku tiraaži järgmisel aastal mitte suurendada. Samas materjali uuendamine on igal aastal kindlasti vajalik.

## Lisa 4. Mahemajanduse valdkonna tegevuste ülevaade

Mahemajanduse teemade kohta sõlmiti hankeleping raamlepinguga samal päeval 31. märtsil 2021. Valdonna koordineerimise eest vastutab Mahepõllumajanduse Koostöökogu (MaheKogu).

Hanke läbirääkimiste käigus sai selgeks, et pakkujal on võimalik koos pakkumusega esitada ka oma ettepanekud 2021. aastal tegevuste tellimiseks. MaheKogu kutsus 5. märtsil 2021. a kokku nõukogu potentsiaalsed liikmed ning kohtumisel arutati läbi programmi korraldus ning võimalike tegevuste teemad. Tegevuste teemade valik oli ette valmistatud erinevate pakkujate koostöös. Eelarve ei kata valdkonna teavitustegevuste vajadusi piisavalt ja koosolekul otsiti võimalusi tegevuste vähendamiseks (vt joonis 3 ja tabel 4).

Teema	Tegevuse vorm
Taimakasvatus	6 infopäeva ettevõtte (E) külastusega, 3 infopäeva veebis (sh 1 välislektor), 1 põllupäev, 3 esitlustegevust, 1 õpiring, 1 video, 5 videoloengut
Marja- ja puuviljakasvatus	1 infopäev E külastusega, 1 põllupäev, 1 esitlustegevus, 1 ettevõtte külastus
Köögivili	1 infopäev veebis välislektoriga, 2 ettevõtte külastust, 1 video. TM: tõlkimine
Lihaveisekasvatus	2 infopäeva veebis välislektoriga, 3 infopäeva E külastusega, 1 ettevõtete külastus, 1 Eesti õppereis, 1 õpiring, 2 videot. TM: tõlkimine
Lambakasvatus	3 infopäeva E külastusega, 1 infopäev välislektoriga, 1 ettevõtete külastus, 1 video. TM: tõlkimine
Kitsekasvatus	1 ettevõtte külastus
Linnukasvatus	1 infopäev veebis välislektoriga
Piimakari	1 Eesti õppereis, 1 ettevõtte külastus
Mesindus	2 infopäeva veebis, 1 õpiring, 1 video. TM: tõlkimine
Toitlustus	1 infopäev, 1 infopäev veebis
Mahevaldkond üldiselt	1 konverents, 3 infopäeva. TM: Mahepõllumajanduse Leht, Mahepõllumajandus Eestis, mahenõuete selgitus

Joonis 3. Mahemajanduse tegevuste temaatiline jaotus.

Programmi elluviimiseks moodustati valdkonna nõukogu 27. aprillil 2021. Nõukogusse kuulub 16 liiget, kooseis on esitatud **lisas 1**. Nõukogu töökorra, esimehe ja valdkonna eelarve ametlikuks kinnitamiseks toimus nõukogu elektrooniline koosolek 28. aprill kuni 3. mai 2021.

Aasta 2021 kohta on poolaasta aruande koostamise ajaks mahemajanduse valdkonnas **tellitud kokku 116 tegevust**: 94 sündmust (sh 2 õppereisi ja 4 esitlustegevust) ja 22 teavikut (sh 14 videot või videoloengut). Tellitud tegevuste **kogusumma oli 236 000 eurot**, kuid tegelik väljamakse sõltub tegevuste elluviimisest.

### Aruandeperioodil ellu viidud tegevused

Valdkonnas on aastaks 2021 tellitud 116 tegevust: 94 sündmust (sh 2 õppereisi ja 4 esitlustegevust) ja 22 teavikut (sh 14 videot või videoloengut). **Toimus** kolm infopäeva välislektoritega: 19.05, 26.05 ja 14.06. Teabematerjalide koostamine on töös.

### Mahepõllumajandusliku loomakasvatuse infopäev välislektoriga

Infopäev toimus 19.05.2021, kell 11-16 veebis, Zoomi keskkond. Korraldaja: Mahepõllumajanduse Koostöökogu.

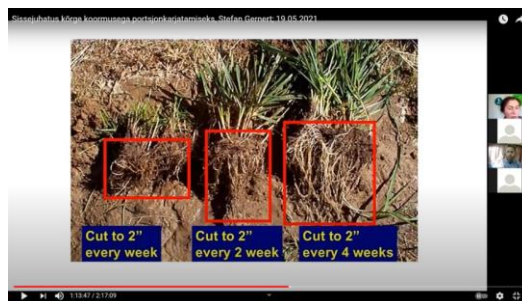


**Teave veebis:**

- <https://www.pikk.ee/sundmus/mahepollumajanduslik-loomakasvatus/>
- [http://www.maheklubi.ee/syndmused/2021\\_05\\_19/syndmus/infopaev-mahepollumajanduslik-loomakasvatus/](http://www.maheklubi.ee/syndmused/2021_05_19/syndmus/infopaev-mahepollumajanduslik-loomakasvatus/)
- Infopäeva üks ettekanne on [järelvaadatav](#) YouTube keskkonnas.

**Osalejate arv:** 161, osalesid peamiselt mahelihaveiste ja –lammaste kasvatajad.

**Sündmuse lühikirjeldus:** Välislektor Stefan Gernert tutvustas enda majandatava ettevõtte (permakultuuri näidisfarm Walesis) tegevust, rääkis erinevate karjatamispraktikate mõjust rohumaadele ja andis soovitusi jätkusuutlikuks portsjonkarjatamiseks. Sellele järgnenud Airi Külveti ettekandes tutvustati Liivimaa Lihaveise portsjonkarjatamise katse esimese aasta tulemusi ja selle aasta plaane ning anti praktilisi soovitusi, millega tuleks portsjonkarjatamise planeerimisel arvestada praktilisi aspekte. Päeva teiseks teemaks oli söödaarvestuse pidamine maheloomakasvatades, mida tutvustasid Mariliis Ivask PTA-st ja konsulent Ell Sellis.



**Osalejate tagasiside:** infopäeva hinnati kõrgelt, seda peeti sisukaks ja asjalikuks. Välislektori ettekande puhul toodi esile lektori praktilist kogemust. Positiivsena toodi välja see, et välislektori ettekandele järgnes Eestis toimunud katsete tutvustus. Rahul oldi ka sellega, et päeva teise teema käsitlemisel tutvustati söödaarvestuse nõude täitmist lihtsustavat abitabelit, samuti seda, et teemast rääkis nii kontrollasutuse esindaja kui ka konsulent.

**Ettepanekud järgmiste tegevuste/teemade osas:** sooviti järgmiste teemade käsitlemist: lihhaveiste talvine söötmine ja pidamine, erinevate tõugude söötmise eripärad, rohumaade efektiivne majandamine, sõnnikukäitlus, söödaplatside nõuded, maheloomakasvatuse veterinaarsed aspektid, veiste poegimise ja vasikatega seonduv, regeneratiivne põllumajandus.

### Mahepõllumajandusliku põllukultuuride kasvatamise infopäev välislektoriga

**Infopäev toimus** 26.05.2021, kell 11-16 veebis, Zoomi keskkond. Korraldaja: Mahepõllumajanduse Koostöökogu

**Teave veebis:**

- <https://www.pikk.ee/sundmus/mahepollumajanduslik-pollukultuuride-kasvatus-11/>
- [http://www.maheklubi.ee/syndmused/2021\\_05\\_26/syndmus/infopaev---mahe-pollukultuuride-kasvatus/](http://www.maheklubi.ee/syndmused/2021_05_26/syndmus/infopaev---mahe-pollukultuuride-kasvatus/)

**Osalejate arv:** 135, osalesid mahepõllukultuuride kasvatamisega tegelejad, lisaks oli osalejaid ka Põllumajanduse- ja Toiduametist ning Eesti Maaülikoolist.

**Sündmuse lühikirjeldus:** Põhiettekande tegi Austria mahetootja Gerhard Weißhäupl (Biohof Weißhäupl, Vortex Energie), kes oma ettevõtte näitel tutvustas olulisemaid aspekte terviklikus mahepõllukultuuride kasvatamise tehnoloogias: põhirõhk on minimaalsel mullaharimisel, ja

minimaalsel masinate kasutamisel. Tehnoloogias on olulisel kohal fermentide kasutamine (EM), orgaanika õigesti lagundamisel, sügavkobestusel ja fermentide pritsimine, bokashi, agromets, multšid, allakülvid, vahekultuurid, komposttee, vee dünamiseerimine, segukultuurid jm. Margus Ess tegi lühiülevaate Maheklatri katsetes kinnitust leidnud peamistest agrotehnoloogilistest põhimõtetest ja mõningatest katsetulemustest.

**Osalejate tagasiside:** päevale anti kõrge hinnang, eelkõige toodi välja välismaise praktilise kogemuse ja teistsuguse lähenemise olulisus. Osalt hinnati päeva mõnevõrra pikaks. Samuti leiti, et videoklipid on head ja informatiivsed.

**Ettepanekud jätkutegevuste osas:** Sooviti ka edaspidi teiste riikide praktikute kogemusi kuulda. Teemad, mida sooviti veel põhjalikumalt käsitleda: mullaharimine, vahekultuurid, umbrohutõrje, väetamine, samuti mahepõllumajanduse rahalised aspektid, tasuvusarvutused, võrdlused.

### Mahepõllumajandusliku loomakasvatuse infopäev välislektoriga

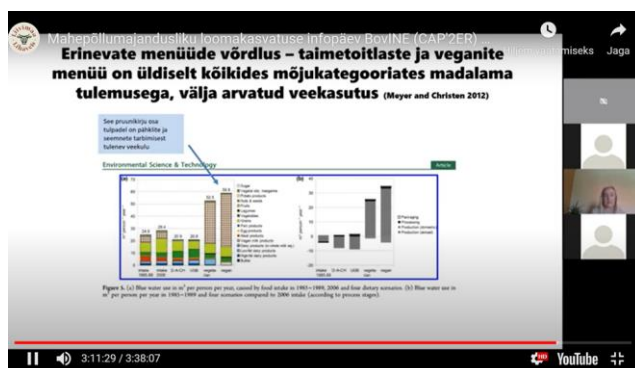
Infopäev toimus 14.06.2021, kell 11-16 veebis, Zoomi keskkond. Korraldaja: Mahepõllumajanduse Koostöökogu koostöös Liivimaa Lihaveis MTÜ-ga

#### **Teave veebis:**

- <https://www.pikk.ee/sundmus/infopaev-mahepollumajanduslik-loomakasvatus/>
- [http://www.maheklubi.ee/syndmused/2021\\_06\\_14/syndmus/maheloomakasvatuse-infopaev/](http://www.maheklubi.ee/syndmused/2021_06_14/syndmus/maheloomakasvatuse-infopaev/)
- Infopäev on järelvaadatav YouTube keskkonnas ning sellest avaldas PMK ka artikli [Veiste, lammaste ja kitsede kasvatamise keskkonnamõju hindamisest](#) pikk.ee portaalis 30.06.2021.

**Osalejate arv:** 117, osalesid peamiselt mahelihaveiste ja –lammaste kasvatajad

**Sündmuse lühikirjeldus:** Aveliina Helm (Tartu Ülikool) tutvustas elurikkuse hindamise ja soodustamise võimalusi, Rohemeetrit <https://rohemeeter.ee/> ja veebilehekülge [heapold.ee](http://heapold.ee). Välislektorid Josselin Andurand ja Sindy Moreau (Prantsuse Loomakasvatusteaduste Instituut) tutvustasid veiste ja väikemäletsejaliste kasvatamise keskkonnamõju, mille hindamiseks kasutatakse Prantsusmaal tööriista CAP'2ER ja süsinikukrediidi võimalusi. Räägiti ka sellest, et mitmed keskkonnahoiu jaoks tehtavad tegevused parandavad ka ettevõtte majanduslikku efektiivsust. CAP'2ER tööriista abil hinnati ka Airi Külveti Puutsa talu. Hinnangut tutvustati välislektori poolt, seda kommenteeris Airi Külvet. Päeva viimane lektor Sirli Pehme (Sustinere OÜ) rääkis loomakasvatuse süsiniku- ja keskkonnajalajälje hindamise alustest ja vajadusest.





**Osalejate tagasiside:** infopäeva peeti informatiivseks ja huvitavaks, laiemat pilti andvaks. Oluliseks peeti ka seda, et käsitletavat teemasid andsid ülevaate, kuhu suunas toetuste rõhk suure tõenäosusega liikuma hakkab ja kuidas peaks/saab tootja sellega arvestada.

**Ettepanekud järgmiste tegevuste/teemade osas:** sooviti järgmiste teemade käsitlemist: uued suundumused põllumajanduses, mahetootmine vs tavatootmine süsiniku jalajälje võtmes, roheenergia tootmine, kuidas turundada väiksema süsiniku jalajäljega toodet ja muu müügiga seonduv, sõnnikumajandus, veterinaariat puudutavad teemad.

**Järgmisel poolaastal** viiakse ellu kõik ülejäänud tegevused, millest välja on kuulutatud juba järgmised:

- 01.07.2021 Maheviljeluse esitluspäev Eesti Taimekasvatuse Instituudis
- 06.07.2021 Musta sõstra kasvatuse ja väärindamise infopäev
- 06.07.2021 Maheteraviljakasvatuse õpiringi esimene kokkusaamine
- 08.07.2021 PMK maheviljelusalaste uuringute tutvustuse infopäev
- 15.07.2021 Maheviljeluse esitluspäev Eesti Maaülikoolis
- 16.07.2021 Mahe sõstrakasvatuse põllupäev
- 02.08.2021 Maheköögiviljakasvatuse infopäev Erto talus
- 09.08.2021 Mahe lambakasvatuse infopäev Sireli talus
- 12.08.2021 Taimekaitse esitluspäev Eesti Maaülikoolis

## Lisa 5. Taimekasvatuse valdkonna tegevuste ülevaade

Taimekasvatuse valdkonna eesmärgiks ÜhendPIP sees on tõsta põllumajandustootja teadlikkust eelkõige **põllukultuuride** kogu külvikorda hõlmava täppisviljeluse ja integreeritud taimekaitse põhimõtete rakendamisesest. Tegevuste eesmärgiks on majanduslikult tasuva põllukultuuride kogu külvikorda hõlmava täppisviljeluse ja integreeritud taimekaitse põhimõtete rakendamise edendamine.

### Teemade valik

Taimekasvatuse teemade kohta sõlmiti hankeleping raamlepinguga samal päeval 31. märtsil 2021. Valdonna koordineerimise eest vastutab Eesti Taimekasvatuse Instituut (ETKI). Perioodi tegevused arutati eelnevalt läbi ja kiideti heaks valdkonna nõukogus (vt koosseisu lisas 1). Toetus makstakse välja vastavalt elluviidud tegevustele.

Hanke läbirääkimiste käigus sai selgeks, et Pakkujal on võimalik koos pakkumusega esitada ka oma ettepanekud 2021. aastal tegevuste tellimiseks. ETKI kutsus 8. märtsil 2021. a kokku nõukogu potentsiaalsed liikmed ning kohtumisel arutati läbi programmi korraldus ning võimalike tegevuste teemad. Tegevuste teemade valik oli ette valmistatud erinevate pakkujate koostöös (vt joonis 4 ja tabel 5) ning said nõukogus ka heakskiidu. Aktiivselt arutati taimekaitsekoolitusi: tegemist on seadusest tuleneva nõudega ning PIP ressursse võib nende koolituste arvelt säästa. Mõtlemas peab võõrtööjõust tuleneva vajaduse peale (nt puuduvad venekeelsed selgitavad materjalid). Tagasisidet said elluviijad nii esitlustegevuste täpsustamiseks kui taimekaitse monitooringusüsteemi täiendamiseks.

Teema	Tegevuse vorm
Põllupäevad	Esitlustegevused (EMU 2 + ETKI + PMK 2) ja põllupäev (PMK Võru)
Taimekaitse	Veebikonverents + kogumik Säästva tk õppevideo (4) Täiend- ja aluskoolitused Monitooringusüsteemi haldamine
Täppisviljelus	Infopäevad (2+2)
Siloseire	Veebiartiklid 5 tk
Turuinfo	Regulaarne infokiri (Euronext börs)
Sordivõrdlus	Trükis Sordivõrdluskatsete tulemused ja kvaliteet
Muld, veekaitse ja keskkonnasõbralik majandamine	→ ÜPP valdkonnas

Joonis 4. Taimekasvatuse valdkonna tegevuste temaatiline jaotus.

Valdkonna nõukogu elektroonilisel koosolekul (25. mai kuni 1. juuni) valiti esimeheks Madis Ajaots ning taimekasvatuse nõukogu kinnitas töökorra, tellitud esitlustegevuste täpsemad kirjeldused (5 tk) ja taimekaitsevideote kavandatud teemad (puhtimine, kasvufaasid, mesilased ja taimekasvatuse reeglid).

2021. aastal on taimekasvatuse valdkonna maht 192 200 eurot, tellitud on 23 tegevust: 10 sündmust, 12 teavikut ja taimekaitse monitooringusüsteemi haldamine.

## Tegevuste elluviimine

Perioodil aprill-juuni on läbi viidud 6,5 abikõlbulikkude tegevust summas 19 200 eurot. Aruandeperioodil anti välja 1 elektrooniline artiklite kogumik, 5 veebiartiklit ja hallati taimekahjustajate monitooringusüsteemi.

### Väljaantud teabematerjalid

Nimetus	Link elektroonilisele versioonile
„Sordivõrdluskatsete tulemused ja kvaliteet 2020“	<a href="https://www.pikk.ee/wp-content/uploads/2021/04/Sordivõrdlus_2020-kogumik.pdf">https://www.pikk.ee/wp-content/uploads/2021/04/Sordivõrdlus_2020-kogumik.pdf</a>
Siloseire veebiartiklid	<a href="https://www.pikk.ee/siloseire-2021/">https://www.pikk.ee/siloseire-2021/</a> <a href="https://www.pikk.ee/siloseire-2021-2/">https://www.pikk.ee/siloseire-2021-2/</a> <a href="https://www.pikk.ee/siloseire-2021-3/">https://www.pikk.ee/siloseire-2021-3/</a> <a href="https://www.pikk.ee/siloseire-2021-4/">https://www.pikk.ee/siloseire-2021-4/</a> <a href="https://www.pikk.ee/siloseire-2021-5/">https://www.pikk.ee/siloseire-2021-5/</a>

### Siloseire veebiartiklid

Heintaimede sileerimise optimaalse aja seiret korraldab PMK koostöös ETKIga juba alates 2002. aastast. Proovide analüüs toimub PMKs, analüüse ja ilmaolusid kirjeldasid 2021. aastal ETKI teadurid Sirje Tamm, Priit Pechter ja Heli Meripõld.

Siloseire veebiartiklid on avaldatud nii pikk.ee kui PMK ja ETKI veebis, neid jagati ka sotsiaalmeedia kanalites.



Siloseire proovid võetakse Eesti erinevatest piirkondadest, viiest maakonnast: Harjumaa (Saku piirkond), Jõgevamaa, Pärnumaa (Põhja-Pärnumaa), Valgamaa ja Viljandimaa. Vaadeldakse erinevaid põllukultuure: kõrrelised (põldtimut, aruheinad, karjamaa-raihein) ja liblikõielised (ristik, lutsern) ning nende segukülvid kõrrelistega.

### Teabematerjal „Sordivõrdluskatsete tulemused ja kvaliteet 2020“



Kogumikku „Sordivõrdluskatsete tulemused ja kvaliteet“ anti välja Põllumajandusuuringute Keskuse (PMK) Viljandi katsekeskuse poolt 22. korda. ISSN 2674-2020 (trükis), ISSN 2674-2039 (võrguväljaanne).

Kogumik sisaldab 2020. aastal läbiviidud riiklike majanduskatsete (sordivõrdluskatsete) tulemusi ning annab ülevaate tunnustatud seemnepõldude tulemustest. Riiklikud majanduskatsed viiakse läbi Viljandi-, Võru-, Kuusiku katsekeskustes ning Eesti Taimekasvatuse Instituudis. Sordivõrdluskatsete tulemuste põhjal valitakse uusi sorte Eesti sordilehte.

Teabematerjal on leitav [ÜhendPIPi teavikute teemalehel](#) ja sisuteave on leitav PMK [sordivõrdluskatsete andmebaasis](#). ÜhendPIPi raames oli tellitud teabematerjali avaldamine elektroonilisena, lisaks sellele korraldas PMK materjali trükkimise 500 eks.

## Taimekaitse nõuandesüsteemi arendamine ja esitlemine 2021:



Taimekahjustajate monitooringuga alustati 30. aprillil taliteraviljade ja talirapsi põldude vaatlemisega. Kuni juuli keskpaigani on planeeritud üle-eestilised iganädalased taimekahjustajate vaatlused talinisu, taliotra, talirukki, talitritikale, talirapsi, suvinisu, suviotra, kaera, suvirapsi, põldherne ja põldoa põldudel.

Veebilehel <http://monitooring.etk1.ee/2021> avaldatud GIS põhine taimekaitse süsteem annab taimekahjustajate monitooringu andmete põhjal soovitusel taimekaitsevahendite ja nende kasutusnormide valikuks lähtuvalt taimekahjustajate esinemise määrast, taimede kasvufaasist ning põllutingimustest. Vaatluspõldude paiknemine on veebilehel (<http://monitooring.etk1.ee/2021>) esitatud igal nädalal uuendatavate kultuuripõhiste kaartidena. I-taimekaitse veebirakendus teraviljade, õlikultuuride ja kaunviljade põldudel esinevate taimehaiguste, kahjurite ja umbrohtude registreerimiseks ja tõrjesoovituse genereerimiseks on kättesaadav aadressil <https://tase.etki.ee/>. Rakendus on loodud taimehaiguste, kahjurite ja umbrohtude esinemise põllupõhiseks kaardistamiseks ning efektiivsete taimekaitsevahendite optimaalsete kulunormide leidmiseks vastavalt põllul esinevatele taimekahjustajatele või umbrohtudele ja põllukultuuri kasvufaasile.

1. Alpha GIS platvormil töötav veebileht taimekahjustajate leviku informeerimiseks on kättesaadav kodulehel <http://monitooring.etk1.ee/2021>. Mais ja juunis toimunud taimekahjustajate vaatlused talinisu, taliotra, talirapsi, talitritikale, suvinisu, suviotra, kaera, suvirapsi, põldherne ja põldoa põldudel on esitatud igal nädalal uuendatavate kultuuripõhiste kaartidena. Taimekahjustajate monitooringu andmete põhjal antakse soovitusel taimekaitsevahendite ja nende kasutusnormide valikuks lähtuvalt taimekahjustajate esinemise määrast, taimede kasvufaasist ning põllutingimustest. Kodulehel on kajastatud taimekahjustajate monitooringu tulemused alates 2014.
2. Vaatluspõldude võrgustik. 2021.a. kasvuperioodil vaadeldud põldude nimekiri ja kaart esitatakse monitooringu veebilehel. Vaatluspõldude paiknemine on kujutatud [kaardina](#). Nimekiri ja kaart 2021.a. vaatluspõldudest avaldatakse juulis.
3. Augustis toimub tali- ja suviteraviljade saagi fusarium seentega nakatumise monitooring. Vaatlused hõlmavad Eesti erinevates piirkondades talinisu-, talirukki, taliotra- ja talitritikale ning suviotra, -nisu ja kaera põldusid. Kohe, kui analüüsid on tehtud lisatakse kodulehele <http://monitooring.etk1.ee/2021>. Eesti erinevatest piirkondadest kogutud teraviljaproovide fusarium seente nakkus ning mükotoksiinide (DON, HT2, T2, DAS, ZEN) sisaldus.
4. Veebipõhine taimekaitse alane veebirakendus „Taimekahjustajate seire“ taimekaitsevahendite (fungitsiidid, insektitsiidid, herbitsiidid) õigeaegsete ja optimaalsete kasutuskoguste soovitamiseks koos kaasajastatud andmebaasidega. Veebipõhine taimekaitse alane veebirakendus on kättesaadav aadressil <http://tase.etki.ee/>. GIS põhise taimekaitse süsteemi tööks viidi aprillikuus andmebaasidesse sisse Eestis taimekaitsevahendite registris toimunud muudatused.
5. Tali- ja suvinisul toimub helelaiksuse tekitaja *Zymoseptoria tritici* fungitsiidiresistentsuse monitooring. Taimekahjustajate monitooringu käigus Eesti erinevatest piirkondadest kogutud leheproovid analüüsitakse sügisel ja tulemused lisatakse kodulehele <http://monitooring.etk1.ee/2021>.
6. Tali- ja suviotral toimub ramularia tekitaja *Ramularia collo-cygni* fungitsiidiresistentsuse monitooring. Taimekahjustajate monitooringu käigus Eesti erinevatest piirkondadest kogutud leheproovid analüüsitakse sügisel ja tulemused lisatakse kodulehele <http://monitooring.etk1.ee/2021>.
7. Tali- ja suvirapsil toimub naeri-hiilamardika (*Brassicoglyphes aeneus*) insektitsiidiresistentsuse monitooring. Taimekahjustajate monitooringu käigus Eesti erinevatest piirkondadest kogutud leheproovid analüüsitakse sügisel ja tulemused lisatakse kodulehele <http://monitooring.etk1.ee/2021>.

Rakendus on loodud taimehaiguste, kahjurite ja umbrohtude esinemise põllupõhiseks kaardistamiseks ning efektiivsete taimekaitsevahendite optimaalsete kulunormide leidmiseks vastavalt põllul esinevatele taimekahjustajatele või umbrohtudele ja põllukultuuri kasvufaasile.

Järgmisel poolaastal viiakse ellu kõik ülejäänud tegevused, sh välja kuulutatud järgmised:

- 01.07.2021 Põllupäev sortidest Võrumaal, PMK
- 05.07.2021 Taimekasvatuse võimalused Erikal Tartumaal, EMÜ
- 06.07.2021 Taimekasvatus Viljandimaal, PMK
- 12.07.2021 Muld kui ressurss Rõhul, EMÜ
- 13.07.2021 Taimekasvatus rohestamisele mõeldes Jõgeal, ETKI
- 27.07.2021 Sortide ja tehnoloogiate võrdlus Kuusikul, PMK

Lisaks juba esitatud tellimusele otsitakse edaspidiseks võimalusi raamatu „[Weather and Crop Protection](#)“ väljaandmiseks. Hetkel on raamatu Eestile kohandamine idee tasandil ja vajab täpsemat töömahu planeerimist. Võimalikud hankelepingu muudatused tulevad otsustamisele sügisel.

## Lisa 6. Aianduse valdkonna tegevuste ülevaade

Aianduse teemade kohta sõlmiti hankeleping 14. juunil 2021. Valdkonna koordineerimise eest vastutab Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda (EPKK).

Hanke läbirääkimiste käigus sai selgeks, et Pakkujal on võimalik koos pakkumusega esitada ka oma ettepanekud 2021. aastal tegevuste tellimiseks. EPKK kutsus 10. märtsil 2021. a kokku nõukogu potentsiaalsed liikmed ning kohtumisel arutati läbi programmi korraldus ja võimalikud tegevuste teemad. Esitlustegevuste kohta soovisid nõukogu liikmed täpsemat ülevaadet ning teine kohtumine toimus 7. aprillil. Tegevuste läbiarutamine ei kulgenud sujuvalt ja otsused tehti alles elektroonilise koosolekuga mai alguseks (vt joonis 5 ja tabel 6).

Tegevus	Selgitus
Visioon	Konverents mitme välislektoriga
Esitlus-tegevused	<ul style="list-style-type: none"> <li>Taimekaitse maasikakasvatuses (hahkhallitus niisutusega istandikus)</li> <li>Uued ilutaimed, vastupidavus konteinerhaljastuses</li> <li>Õuna- ja ploomipuude sordid, kloonalused</li> <li>Vähelevinud kultuurid (kuslapuu, ebaküdoonia sordid ja kasvatustehnoloogia)</li> <li>Küüslaugu kasvatustehnoloogia, sordid</li> <li>Viinapuu ja mustikakasvatus (niisutus, paljundamine, haigused)</li> </ul>
Info-päevad	<ul style="list-style-type: none"> <li>Katmikalal taimede ja lillede kasvatamine.</li> <li>Katmikalatehnoloogiad. Näidatakse erinevaid kasvuhoone tüüpe ja küttevõimalusi</li> <li>Aiandustootmise sertifitseerimine (välislektor)</li> </ul>

Joonis 5. Aianduse valdkonna tegevuste temaatiline jaotus.

Aianduse valdkonna nõukogu moodustati 16. aprillil 2021. Nõukogusse kuulub 13 liiget, kooseis on esitatud **lisas 1**. Nõukogu töökorra, esimehe ja valdkonna tegevuste kinnitamiseks toimus nõukogu elektrooniline koosolek 28. mai kuni 4. juuni;

Aianduse valdkonnas on aastaks 2021 **tellitud kokku 10 tegevust**: konverents, 3 infopäeva ja 6 esitlustegevust. **Tellitud tegevuste kogusumma oli 116 400 eurot**, kuid tegelik väljamakse sõltub tegevuste elluviimisest.

### Vähelevinud puuviljakultuuride tutvustamine (sh kuslapuu ja ebaküdoonia)

Esitluspäev toimus 29. juunil 2020 Polli Aiandusuuringute keskuses

**Osalejate arv:** 20 osalejat (registreerus 30). Enamus osalejatest olid ettevõtjad, kellel oli pikem (5-10 aastat) aia- või põllukultuuride kasvatamise kogemus. Vähemal määral külastasid esitluspäeva ka muus tegevusvaldkonnas töötavad ettevõtjad ja ametnikud.

**Eesmärk:** Esitlusel tutvustati vähelevinud aianduskultuuride sorte, kasvatamist, kahjustajaid, viljade väärtuslikkust ja tooraine kasutamise võimalusi (sh tehnoloogiad ja väärindamine).

**Ürituse info veebilehel:** <https://www.pikk.ee/sundmus/vahelevinud-puuvilja-ja-marjakultuuride-esitluspaev-3/>

**Lektor:** Mailis Vinogradov – EMÜ Polli Aiandusuuringute Keskus



**Sisu/käsitletud teemad:** sinise kuslapuu sordid; sordiaretuse suundumused; kasvatamise ajalugu; taime iseloomustus ja eripärad; sordivalik ja sordikirjeldused; kasvutingimused ja agrotehnoloogia; taimede hooldamine; saagikoristus ja säilitamine; taimede paljundamine; kahjustuste teke; kahjustuste ulatus kollektisioonis.

**Tulemuslikkuse analüüs:** Kohal saadud tagasiside põhjal täitis esitluspäev oma eesmärgi antud sihtgrupile. Toimus arutelu sinise kuslapuu masinkoristatavuse, lindude peletamise ja istandiku rajamise üle. Tundi huvi maitsvamate sinise kuslapuu talvekindluse ning maitsvamate ja saagikamate sortide kohta. Praktilisi nõuandeid kasvatustehnoloogia kohta jagas Liina Arus, kes selgitas tilkkastmissüsteemi rajamise erisusi, masinkoristust ning tutvustas uuemaid jaapani ebaküdoonia sorte.



Kohal täidetud tagasisidelehtede alusel soovisid osalejad, et esitlusmaterjale ka huvilistele jagataks, sest ei jõutud kogu infot üles kirjutada. Lektorid võiksid tulevikus keskenduda ka teistele kultuuridele, näidetes toodi välja virsikute ja aprikooside kasvatamist ning mooruspuu viljade kasutamist.

## KOKKUVÕTTEKS

Ühend PIP aianduse valdkonna tegevused on alanud. Koostöö teadmussirde programmi partnerite vahel on sujunud tõrgeteta - suhtlemine on olnud vajaduse põhine ja asjakohane.

2021. a. tellimuse planeerime täita täies mahus, ning loodame, et seoses COVID-19 ei pea planeeritud koolitusi edasi lükkama või formaati muutma. 2022. a. tegevuste planeerimisega alustame augustis/septembris 2021. a.